

EURÓPSKA KOMISIA

V Bruseli 24.4.2012
SWD(2012) 106 final

PRACOVNÝ DOKUMENT ÚTVAROV KOMISIE

**Zásada partnerstva pri čerpaní fondov spoločného strategického rámca – prvky Kódexu
správania EÚ pre partnerstvo**

PRACOVNÝ DOKUMENT ÚTVAROV KOMISIE

Zásada partnerstva pri čerpaní fondov spoločného strategického rámca – prvky Kódexu správania EÚ pre partnerstvo

Vyhlasenie: Tento dokument je pracovným dokumentom útvarov Európskej komisie na informačné účely. Bol vypracovaný na základe návrhov nariadení prijatých Európskou komisiou 6. októbra 2011, 12. októbra 2011 a 2. decembra 2011. Nemá vplyv na konečný charakter právnych aktov ani obsah akýchkoľvek delegovaných alebo vykonávacích aktov, ktoré môže Komisia vypracovať. Nepredstavuje oficiálne stanovisko Komisie k tejto otázke ani toto stanovisko nepredurčuje.

1. Úvod

Opatrenie v prospech rastu a zamestnanosti si vyžaduje zodpovednosť na najvyššej politickej úrovni a mobilizáciu všetkých subjektov v celej Európe. Na tomto základe sa dospelo k poznaniu, že partnerstvo je kľúčom k splneniu stratégie Európa 2020¹.

Partnerstvo je tiež už dlho jednou z hlavných zásad čerpania fondov spoločného strategického rámca Európskej únie (fondy SSR). Zásada partnerstva znamená úzku spoluprácu orgánov verejnej správy na štátnej, regionálnej a miestnej úrovni členských štátov so súkromným a tretím sektorom. Aktívne zapájanie partnerov má prebiehať počas celého programového cyklu – od prípravy, realizácie, monitorovania po hodnotenie. Partnerstvo treba posudzovať v úzkej súvislosti s prístupom viacúrovňového riadenia a zásadou subsidiarity a proporcionality. Viacúrovňové riadenie znamená koordinovanú akciu Európskej únie, členských štátov a miestnych a regionálnych orgánov na základe partnerstva s cieľom vypracúvať a realizovať politiky EÚ.²

Rôzne hodnotenia upozorňujú na prínosy a pridanú hodnotu, ktorými môže partnerstvo prispieť k čerpaniu fondov³, posilneniu kolektívneho odhodlania a stotožnenia sa s politikami EÚ, nárastu dostupných vedomostí, odbornosti a názorov pri navrhovaní a realizácii stratégií, ako aj k zabezpečeniu väčšej transparentnosti rozhodovacích procesov. Viacúrovňové riadenie pomáha pri tvorbe politiky znižovať nedostatky v koordinácii a kapacitách v oblasti informácií, zdrojov, financovania, administratívnej roztrieštenosti a rozdrobenosti politiky⁴.

Skúsenosti však ukazujú, že medzi členskými štátmi existujú veľké rozdiely pri uplatňovaní zásady partnerstva v závislosti od vnútroštátneho inštitucionálneho usporiadania a politickej kultúry. Účinnosť zásady partnerstva takisto závisí od technickej schopnosti partnerov významne prispieť k procesu, čo nastoľuje otázku budovania kapacít.

Európsky parlament, Výbor regiónov a Európsky hospodársky a sociálny výbor vydali niekoľko uznesení, stanovísk a bielych kníh vyzývajúcich k posilneniu zásady partnerstva pri čerpaní fondov⁵. Návrh Komisie pre fondy SSR⁶ sa riadi potrebou dôslednejšieho uplatňovania zásady partnerstva.

¹ Stratégia Európa 2020, KOM(2010) 2020 z 3.3.2010.

² Pozri najmä Výbor regiónov, biela kniha o viacúrovňovom riadení, CONST – IV – 020, 2009.

³ Pozri najmä Expertná hodnotiaca sieť ESF, záverečná súhrnná správa, 2011 / <http://ec.europa.eu/social/keyDocuments.jsp?type=0&policyArea=0&subCategory=0&country=0&year=0&advSearchKey=evaluations&mode=advancedSubmit&langId=en>.

⁴ Pozri najmä informačný materiál OECD – Preklenutie rozdielov medzi úrovňami štátnej správy.

⁵ Pozri najmä prieskumné stanovisko EHSV k dokumentu „Ako posilniť účinné partnerstvá v oblasti riadenia politiky súdržnosti na roky 2007 – 2013 na základe osvedčených postupov“, CESE 967/2010.

⁶ Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa stanovujú spoločné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde, Kohéznom fonde, Európskom poľnohospodárskom fonde pre rozvoj vidieka a Európskom fonde námorného a rybného hospodárstva zahrnuté do spoločného strategického rámca a ktorým sa stanovujú všeobecné ustanovenia

Článok 5 navrhovaného nariadenia o spoločných ustanoveniach

- (1) V rámci zmluvy o partnerstve a v rámci každého programu vytvorí členský štát partnerstvo s týmito partnermi:
 - (a) príslušné regionálne, miestne, mestské a ostatné orgány verejnej správy;
 - (b) hospodárski a sociálni partneri;
 - (c) subjekty, ktoré zastupujú občiansku spoločnosť vrátane partnerov z oblasti životného prostredia, mimovládnych organizácií a subjektov zodpovedných za podporu rovnosti a nediskriminácie.
- (2) V súlade s prístupom viacúrovňového riadenia členské štáty zapoja partnerov do prípravy zmlúv o partnerstve a správ o dosiahnutom pokroku, ako aj do prípravy, vykonávania, monitorovania a hodnotenia programov. Partneri sa zúčastňujú na zasadnutiach monitorovacích výborov pre programy.
- (3) Komisia je oprávnená prijať delegované akty v súlade s článkom 142 s cieľom zabezpečiť Kódex správania Európskej únie, v ktorom sa stanovujú ciele a kritériá na podporu vykonávania partnerstva a na uľahčenie výmeny informácií, skúseností, výsledkov a osvedčených postupov medzi členskými štátmi.
- (4) Aspoň raz za rok Komisia v prípade každého fondu SSR prerokuje využívanie podpory z fondov SSR s organizáciami zastupujúcimi partnerov na úrovni Únie.⁷

Okrem toho nariadenie o spoločných ustanoveniach obsahuje ustanovenia, ktoré priamo odkazujú na partnerstvo alebo sú prepojené s touto zásadou pri monitorovaní, podávaní správ a hodnotení.

Podľa návrhov Komisie o fondoch SSR na obdobie rokov 2014 – 2020 členské štáty budú mať jednoznačnú povinnosť vytvárať partnerstvo, ale konkrétne postupy na zapojenie príslušných partnerov počas rôznych fáz programovania budú prenechané vnútroštátnym orgánom. V Kódexe správania EÚ pre partnerstvo sa ustanovia minimálne požiadavky potrebné na dosiahnutie vysokej kvality partnerstva pri čerpaní fondov s dostatočnou flexibilitou pre členské štáty, pokiaľ ide o spôsob, akým organizujú účasť rôznych partnerov.

Tento pracovný dokument má pomôcť členským štátom pri správnom vytváraní ich partnerstva počas prípravných prác pred prijatím nariadení. Uvádzajú sa v ňom najmä niektoré príklady osvedčených postupov pri zavádzaní zásady partnerstva na základe zistení Komisie a rôznych prieskumov.

Načrtáva aj hlavné požiadavky, ktoré by mohol Kódex správania EÚ pre partnerstvo obsahovať ako základ na rokovania s Európskym parlamentom a Radou, aby sa napomohol prebiehajúci legislatívny postup a aby sa na tejto diskusii mohli zúčastniť zainteresované strany. Komisia by mala prijať Kódex správania EÚ pre partnerstvo ako delegovaný akt, hneď po nadobudnutí účinnosti nariadenia o spoločných ustanoveniach.

o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde a Kohéznom fonde a ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 1083/2006 [KOM(2011) 615 v konečnom znení zo 6.10.2011].

⁷

V prípade Európskeho fondu pre námorné otázky a rybné hospodárstvo sa podľa článku 90 osobitného právneho predpisu o Európskom fonde pre námorné otázky a rybné hospodárstvo uskutočňuje konzultácia najmenej dvakrát počas programového obdobia.

2. KTORÝCH PARTNEROV SI VYBRAŤ?

V nariadení o spoločných ustanoveniach sa od členských štátov vyžaduje, aby vytvorili partnerstvo s a) príslušnými regionálnymi, miestnymi, mestskými a ostatnými orgánmi verejnej správy; b) hospodárskymi a sociálnymi partnermi; a c) subjektmi, ktoré zastupujú občiansku spoločnosť vrátane partnerov z oblasti životného prostredia, mimovládnych organizácií a subjektov zodpovedných za podporu rovnosti a nediskriminácie. Partnerstvo má byť organizované podľa inštitucionálneho usporiadania každého členského štátu. V decentralizovaných členských štátoch budú pri organizácii partnerstva zohrávať kľúčovú úlohu regióny.

Členským štátom sa odporúča ako prvý krok pri príprave zmluvy o partnerstve a programov určiť vo svojom vnútroštátnom kontexte relevantné zainteresované strany vo fondoch SSR, stimuly a právne a administratívne prekážky na vytvorenie partnerstva a možné spôsoby ich riešenia. Členské štáty sa tiež povzbudzujú k tomu, aby vychádzali z kľúčových existujúcich vnútroštátnych/regionálnych/miestnych partnerských štruktúr, aby sa minimalizovala duplicita a ušetril čas. Na vytvorenie reprezentatívneho a fungujúceho partnerstva môže byť potrebné podporiť budovanie kapacít.

Kódex správania EÚ pre partnerstvo by mohol dopĺňať nariadenie o spoločných ustanoveniach požiadavkou, aby členské štáty zabezpečili otvorený a transparentný výber partnerov a aby vybraní partneri poznali svoje povinnosti súvisiace so zachovávaním mlčanlivosti a s predchádzaním konfliktom záujmov.

Charakter a rozsah partnerstva bude závisieť od priorít politiky, ktoré rieši, a územných podmienok. **Kódex správania EÚ pre partnerstvo by mohol dopĺňať nariadenie o spoločných ustanoveniach požiadavkou**, aby partnerstvo zahŕňalo inštitúcie, organizácie a skupiny, ktoré môžu ovplyvňovať vykonávanie programov alebo môžu byť vykonávaním programov ovplyvnené. Osobitná pozornosť sa bude musieť venovať skupinám, na ktoré by mohli mať programy vplyv, ale ktoré majú ťažkosti pri ovplyvňovaní programov, najmä najzraniteľnejším a marginalizovaným skupinám, ako sú osoby so zdravotným postihnutím, prisťahovalci, Rómovia... V partnerstve je dôležité podporovať pluralizmus a zapájať rôzne relevantné časti verejného sektora spolu s podnikateľmi, komunitnými a dobrovoľníckymi organizáciami so zapojením organizácií rôzneho typu a veľkosti vrátane malých inovatívnych subjektov.

V Rumunsku zodpovedal riadiaci orgán ESF za uskutočnenie kontextovej analýzy pred prístupom krajiny k EÚ. Tento dokument slúžil ako hlavný programový dokument pre národný strategický referenčný rámec a operačné programy. Tak ako bola zrejmá nutnosť pracovať v partnerstve s najvýznamnejšími aktérmi politiky pri programovaní na štátnej úrovni, bolo jasné, že mechanizmy partnerstva na regionálnej a miestnej úrovni si vyžadujú posilnenie rozhodovacej a vykonávacej kapacity subjektov. V tomto kontexte sa vykonala podkladová analýza zamestnanosti a sociálneho začlenenia v každom regióne formou stretnutí a diskusií s príslušnými subjektmi na regionálnej a krajskej úrovni. Napríklad v severovýchodnom regióne sa na nej zúčastnilo viac ako 200 subjektov⁸.

⁸ Spoločenstvo praxe pre partnerstvo v ESF, príručka s názvom „Ako riadiace orgány a sprostredkovateľské orgány ESF podporujú partnerstvo“, 2011.

V **Maďarsku** bola metodika verejnej konzultácie národného strategického referenčného rámca vypracovaná podľa odporúčaní organizácií občianskej spoločnosti. K vydaniu odporúčania v súvislosti so zameraním národného strategického referenčného rámca a operačného programu bolo vyzvaných približne 4 000 partnerských organizácií vrátane odborových organizácií, záujmových skupín zamestnancov a mimovládnych organizácií, predstaviteľov podnikateľských, akademických a vedeckých kruhov. Široká verejnosť mala takisto možnosť prístupu a vyjadrenia sa k národnému strategickému referenčnému rámcu a operačnému programu prostredníctvom webovej stránky. Na prerokovanie navrhovaného znenia sa organizovali semináre s príslušnými profesnými a sociálnymi partnermi a zástupcami ministerstiev.⁹

2.1. Zapojenie príslušných regionálnych, miestnych, mestských a ostatných orgánov verejnej správy

Užšia spolupráca medzi všetkými štátnymi, regionálnymi a miestnymi úrovňami verejnej správy uprednostňuje súdržný a integrovaný prístup k čerpaniu fondov. Regionálne a miestne orgány ako orgány verejnej správy, ktoré sú najbližšie k praxi, majú zásadný záujem na plnení stratégie Európa 2020 a dosiahnutí hospodárskej, sociálnej a územnej súdržnosti a zohrávajú pri tom kľúčovú úlohu.

Rozsah ich zapojenia bude závisieť od individuálneho inštitucionálneho rámca každého členského štátu, a najmä od zákonných a rozpočtových právomocí jednotlivých územných úrovní so zreteľom na rozsah pôsobnosti jednotlivých fondov. Členské štáty sa podceňujú k tomu, aby na vnútroštátnej úrovni využívali existujúce združenia a siete regionálnych, subregionálnych a miestnych orgánov, ktoré môžu ponúknuť širokú reprezentatívnu a praktickú skúsenosť.

Vo väčšine prípadov zohrávajú v partnerstve významnú úlohu regióny aktívne zapojené do prípravy strategických dokumentov a čerpania fondov SSR na vnútroštátnej úrovni. Regióny, najmä tie s ústavnými právomocami, sú často aj riadiacimi orgánmi, a teda zodpovedajú za zabezpečenie zapojenia partnerov do prípravy, realizácie, monitorovania a hodnotenia programov.

Kódex správania EÚ pre partnerstvo by mohol dopĺňať nariadenie o spoločných ustanoveniach požiadavkou, aby rôzne územné úrovne existujúce v členskom štáte, najmä regionálna úroveň, boli zastúpené v partnerstve a zapojené do jednotlivých fáz čerpania fondov SSR v súlade s ich individuálnymi právomocami. Tam, kde sú regióny riadiacimi orgánmi programov, musia pri príprave, realizácii, monitorovaní a hodnotení programov vytvoriť partnerstvo s príslušnými miestnymi, mestskými a ostatnými orgánmi verejnej správy, hospodárskymi a sociálnymi partnermi a subjektmi, ktoré zastupujú občiansku spoločnosť vrátane partnerov z oblasti životného prostredia, mimovládnych organizácií a subjektov zodpovedných za podporu rovnosti a nediskriminácie.

S ohľadom na geografický rozsah intervenčných činností a vzájomnú funkčnú previazanosť medzi jednotlivými územiaми **by sa mohlo uvažovať o tom, že Kódex správania EÚ pre partnerstvo doplní nariadenie o spoločných ustanoveniach požiadavkou**, aby členské

⁹ Spoločenstvo praxe pre partnerstvo v ESF, príručka s názvom „Ako riadiace orgány a sprostredkovateľské orgány ESF podporujú partnerstvo“, 2011.

štáty zabezpečili, že mestské oblasti, kde sa budú realizovať integrované územné investície, sú priamo zapojené do prípravy, realizácie, monitorovania a hodnotenia programu, aby sa do programov zapracoval primeraný strategický prístup riešiaci ich konkrétne potreby.

V regióne mesta Liverpool (Spojené kráľovstvo) bola vytvorená technická skupina na zabezpečenie posúdenia všetkých projektov udeľovaných v rámci Európskeho fondu pre regionálny rozvoj (EFRR) mestským regiónom Merseyside/Liverpool mesto. Táto technická skupina je zložená zo zástupcov miestnych orgánov verejnej správy, súkromného sektora, sektora vyššieho vzdelávania, komunitného a neziskového sektora, podniku verejnej dopravy a miestnej rady pre zamestnanosť a kvalifikáciu. Pre skupinu pracovali dvaja miestni pracovníci zamestnaní prostredníctvom financovania technickej pomoci a riadiacim orgánom, ktorí sa zúčastňovali zasadnutí technickej skupiny ako poradcovia. Táto technická skupina sa vyjadruje ku každej žiadosti na EFRR, určuje priority podpory z EFRR, pomáha vytvoriť konzorcium na realizáciu činností v rámci regiónu mesta Liverpool, (t. j. podnikanie, sociálny podnik, podpora podnikania, energetická účinnosť v oblasti bývania atď.) a môže ovplyvniť riešenie a realizáciu systémov JESSICA a JEREMIE vytvorených v regióne atď.

2.2. Zapojenie hospodárskych a sociálnych partnerov

Dialóg so sociálnymi partnermi je jedným z pilierov európskeho sociálneho modelu a ako taký je uznaný v článku 152 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ZFEÚ). Sociálni partneri majú skutočne odlišný charakter od iných organizácií, ako nátlakové alebo záujmové skupiny, vzhľadom na svoju schopnosť zúčastňovať sa na kolektívnom vyjednávaní, a tým ovplyvňovať sociálne normy v svojom členskom štáte.

Kódex správania EÚ pre partnerstvo by mohol doplniť nariadenie o spoločných ustanoveniach spresnením, že členské štáty musia zabezpečiť zapojenie organizácií sociálnych partnerov uznaných na vnútroštátnej úrovni, najmä všeobecných medziodvetvových organizácií a odvetvových organizácií, do partnerstva. V tejto súvislosti musí byť zaručené rovnocenné zastúpenie organizácií zamestnávateľov a organizácií zamestnancov.

Kódex správania EÚ pre partnerstvo by mohol doplniť nariadenie o spoločných ustanoveniach požiadavkou silného zapojenia združení podnikateľov, najmä tých, ktoré zastupujú malé a stredné podniky, obchodné komory, univerzity a výskumné inštitúcie. Sú kľúčovými partnermi pri podporovaní rozvoja, inovácií a konkurencieschopnosti. Ich interakcia pri čerpaní fondov SSR bude mať zásadný význam pre dosiahnutie cieľov stratégie Európa 2020 v praxi – v súlade s prioritami inteligentného, udržateľného a inkluzívneho rastu.

Napokon by sa mohlo uvažovať o tom, že Kódex správania EÚ pre partnerstvo doplní nariadenie o spoločných ustanoveniach vysvetlením, že hospodárski a sociálni partneri sú skupiny alebo združenia zastupujúce všeobecný záujem hospodárskeho odvetvia alebo jeho časti, zamestnávateľov a zamestnancov, ale v žiadnom prípade nie záujmy jedinej spoločnosti, podniku alebo hospodárskej skupiny (materskej spoločnosti alebo dcérskych spoločností).

Rakúsky model tradičného sociálneho partnerstva sa odzrkadľuje v programoch ESF a EFRR. Hospodárski a sociálni partneri boli zapojení do riešenia a monitorovania národného strategického referenčného rámca (*STRAT.AT*) v rámci stáleho orgánu, Rakúskej konferencie o územnom plánovaní (ÖROK). *STRAT.AT plus* je inovatívny nástroj pre súčasné programové

obdobie. Je platformou strategického monitorovania. Jeho cieľom je ponúknuť proces učenia a dialógu zdola nahor so zameraním na široké partnerstvo s cieľom rozvíjať nové stratégie. Organizujú sa pravidelné diskusné zasadnutia („Foren“ a „Synergien“) a výmena skúseností.¹⁰

2.3. Zapojenie subjektov, ktoré zastupujú občiansku spoločnosť a subjektov zodpovedných za podporu rovnosti a nediskriminácie

Mimovládne organizácie (MVO) zastupujúce občiansku spoločnosť, najmä v oblastiach ako sú životné prostredie, sociálne začlenenie, rodová rovnosť a rovnaké príležitosti, by sa mali konzultovať a mali by byť zapojené do procesu programovania.

Ak je počet organizácií, ktoré majú záujem – a teda potenciálnych partnerstiev – mimoriadne veľký, mohlo by byť vhodné, aby potenciálni partneri na účely ich príspevku v rámci prípravy a realizácie programov zriadili koordinačné platformy a zastrešujúce organizácie a vymenovali spoločného zástupcu, a tak zabezpečili širšiu reprezentatívnosť a hladké fungovanie partnerstva.

Kódex správania EÚ pre partnerstvo by mohol doplniť nariadenie o spoločných ustanoveniach uvedením, že výber partnerov musí zahŕňať najreprezentatívnejšie mimovládne organizácie zaoberajúce sa oblasťami, na ktoré sa vzťahujú jednotlivé fondy. Mimovládne organizácie musia mať možnosť slobodne vymenovať svojich zástupcov za členov partnerstva. V prípade väčšieho počtu zapojených mimovládnych organizácií by na voľbu zástupcov, ktorí budú členmi partnerstva, mohli byť zriadené platformy.

V Španielsku uznali potrebu začleniť rodovú rovnosť do všetkých fondov. „Instituto de la Mujer“ (Inštitút pre ženy) bol členom monitorovacích výborov Európskeho fondu pre regionálny rozvoj (EFRR), Európskeho sociálneho fondu (ESF), Kohézneho fondu, Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka (EPFRV) a Európskeho fondu pre rybné hospodárstvo. Zriadila sa sieť pre politiku rovnosti žien a mužov, aby sa zaručilo skutočné a účinné uplatňovanie hľadiska rodovej rovnosti v intervenciách financovaných z fondov.

V Slovinsku sa na rozvoj MVO, a najmä sietí MVO, zaviedlo osobitné financovanie v rámci priority ESF Inštitucionálna a administratívna kapacita. Jedným z príkladov takejto siete na vnútroštátnej úrovni je CNVOS, ktorú tvorí viac ako 200 združení. CNVOS podporuje mimovládne organizácie v ich aktivitách v štrukturálnych fondoch a vymenúva zástupcov MVO do monitorovacích výborov. Ďalej bolo vytvorených 10 regionálnych sietí MVO na posilnenie rozvoja regionálnych a miestnych MVO a na umožnenie ich aktívnejšieho príspevku k verejným politikám. Aby sa zlepšil dialóg v konkrétnych oblastiach (kultúra, životné prostredie, zdravie a pod.), podporu dostáva aj 12 tematických sietí.¹¹

2.4. Prispôbenie partnerstva programom

Pre programy EPFRV budú kľúčovými partnermi regionálne a miestne orgány verejnej

¹⁰ Prieskumné stanovisko EHSV k dokumentu Ako posilniť účinné partnerstvá v oblasti riadenia politiky súdržnosti na roky 2007 – 2013 na základe osvedčených postupov, CESE 967/2010.

¹¹ Štúdia skupiny SF pre udržateľnú budúcnosť s názvom „Načo sa začať s partnerstvom?“, 2011.

správy zodpovedné za vidiecke oblasti, odvetvové organizácie, hospodárski a sociálni partneri z oblasti poľnohospodárstva a lesného hospodárstva, zástupcovia ďalších verejných a súkromných organizácií v odvetviach dôležitých pre rozvoj vidieckych oblastí, regionálne alebo miestne združenia podnikateľov, organizácie žien vo vidieckych oblastiach, environmentálne MVO, MVO zodpovedné za nediskrimináciu/rovnosť, zástupcovia národných alebo regionálnych (podľa úrovne programovania) združení miestnych akčných skupín zapojených do rozvojových aktivít pod miestnym vedením a združenia pôsobiace v oblasti integrovaného rozvoja vidieka (napr. združenia miestnych rozvojových agentúr). Títo kľúčovi partneri už možno sú prepojení prostredníctvom vnútroštátnej siete pre vidiek, ktorá takto môže vo veľkej miere podporiť zásadu partnerstva.

Pre programy Európskeho fondu pre námorné otázky a rybné hospodárstvo sa javia ako rozhodujúce regionálne a miestne orgány, zástupcovia odvetvia rybného hospodárstva a akvakultúry a ďalších čiastkových odvetví, ako je spracovanie, odvetvové organizácie sociálnych partnerov, environmentálne MVO, organizácie žien v odvetví rybného hospodárstva, vedecké a výskumné organizácie a vnútroštátne alebo regionálne siete miestnych akčných skupín rybného hospodárstva (FLAG).

Pri EFRR a Kohéznom fonde budú do partnerstva zahrnuté regionálne a miestne orgány verejnej správy, najmä mestá realizujúce integrované programy udržateľného rozvoja miest ako súčasť integrovaných územných investícií, spolu s hospodárskymi a sociálnymi partnermi, zástupcami MVO, ktorí nadobudli odbornosť v prierezových témach, ako je rodová rovnosť alebo prístupnosť pre osoby so zdravotným postihnutím, a v relevantných odvetviach, kde sú fondy aktívne, a zástupcami univerzít a výskumných inštitúcií, obchodných komôr a podnikateľských organizácií.

Pre ESF je rozhodujúce zapojenie hospodárskych a sociálnych partnerov do partnerstva. Kľúčovými partnermi budú tiež regionálne a miestne orgány verejnej správy, ako aj obchodné komory, podnikateľské organizácie, vzdelávacie združenia pracovníkov, vzdelávacie a školiace inštitúcie, poskytovatelia sociálnych a zdravotných služieb, MVO a organizácie, ktoré nadobudli odborné znalosti v oblasti rodovej rovnosti, nediskriminácie a sociálneho začlenenia s úzkymi väzbami so znevýhodnenými skupinami, ako sú osoby so zdravotným postihnutím, migranti, Rómovia...

V prípade programov s účasťou viacerých fondov majú do partnerstva patriť inštitúcie, organizácie a skupiny, ktoré sú relevantné pre jednotlivé zúčastnené fondy.

3. AKO PARTNEROV ZAPOJIŤ DO PRÍPRAVY PROGRAMOVÝCH DOKUMENTOV?

Pre úspešné čerpanie fondov je rozhodujúce aktívne zapojenie všetkých zainteresovaných strán do počiatočných fáz programovania, najmä do prípravy zmlúv o partnerstve na vnútroštátnej úrovni a programov na vnútroštátnej alebo regionálnej úrovni. Partneri sa zapájajú do prípravy programov bez toho, aby tým boli dotknuté konzultácie uskutočňované podľa požiadaviek smernice o strategickom environmentálnom hodnotení (SEA)¹². Je potrebné usilovať sa o dosiahnutie synergie medzi stanoviskami vyjadrenými v procese SEA a stanoviskami vypracovanými v rámci partnerstva.

¹² Smernica SEA 2001/42/ES.

3.1. Príprava zmluvy o partnerstve a príprava programov

Podľa návrhu nariadenia Komisie o spoločných ustanoveniach musia zmluvu o partnerstve a programy vypracovať členské štáty alebo akýkoľvek orgán, ktorý určia (v prípade programov), v spolupráci s partnermi. Na účely zapojenia rôznych skupín zainteresovaných strán do procesu tvorby bude potrebné dôkladne zvážiť vhodné možnosti účasti s ohľadom na čas, zdroje a kontext, medzi ktoré môžu patriť schôdze, konzultácie, prieskumy a workshopy.

Kódex správania EÚ pre partnerstvo by mohol dopĺňať nariadenie o spoločných ustanoveniach konkrétnou požiadavkou, aby boli partneri zmysluplne zapojení i) do analýzy problémov a potrieb, ktoré majú fondy SSR riešiť, ii) oslovení pri výbere cieľov a priorit a iii) v koordinačných mechanizmoch zaradení na miesto, kde môžu ťažiť zo synergie medzi rôznymi dostupnými nástrojmi na podporu inteligentného, udržateľného a inkluzívneho rastu.

V prípadoch, kde boli medzi rôznymi úrovňami verejnej správy krajiny vytvorené také dohody, ako sú územné dohody pre stratégiu Európa 2020,¹³ **Kódex správania EÚ pre partnerstvo by mohol dopĺňať nariadenie o spoločných ustanoveniach konkrétnou požiadavkou, aby** členské štáty na zabezpečenie skutočného vykonávania politik pri príprave svojich zmlúv o partnerstve účinne zohľadnili ustanovenia o viacúrovňovom riadení dohodnuté v územných dohodách.

V Lotyšsku environmentálne MVO zriadili v súvislosti s prípravou programov v máji 2005 národnú koalíciu MVO zameranú na problematiku životného prostredia. Do tejto činnosti sa aktívne zapojilo osem až desať environmentálnych MVO. Počas rokov 2005 a 2006 sa uskutočnili osobné stretnutia a výmeny názorov s ministerstvom financií a ministerstvom životného prostredia, ktoré vyústili do veľmi aktívnej interakcie medzi zástupcami mimovládnych organizácií a ministerstiev. Takisto existovala úzka spolupráca medzi MVO v rôznych odvetviach, najmä tých, ktoré sa zaoberajú vzdelávaním, rodovými a sociálnymi záležitosťami. Úspech tohto zapojenia MVO spočíval čiastočne v príležitostiach, ktoré ponúkali dojednanie o účasti vrátane riadnych informačných nástrojov, jasných postupov účasti, ako sú proces verejnej konzultácie k návrhom dokumentov a strategické posúdenie vplyvu na životné prostredie. Vytvorila sa osobitná webová stránka, kde boli uverejňované všetky informácie súvisiace s programovaním fondov EÚ. Stretnutia medzi MVO a ministerstvami vychádzali z dopytu, to znamená, že MVO navrhli uskutočnenie konzultačných stretnutí a ministerstvá reagovali, takže v rámci procesu konzultácií bolo možné prekročiť hranice formálnosti.¹⁴

Na Malte zorganizovali na prípravu programov viacero pracovných skupín zameraných na prioritné oblasti – hospodársky rozvoj a konkurencieschopnosť, prístupnosť, životné prostredie, zamestnanosť a sociálne začlenenie. V týchto pracovných skupinách sa zišli

¹³ Územné dohody pre stratégiu Európa 2020 sú iniciatívou Výboru regiónov, ktorá má dať stratégii Európa 2020 územný rozmer a zvýšiť stotožnenie sa s ňou na nižších úrovniach než ústredná. Vymedzujú sa ako územné dohody medzi úrovňami verejnej správy krajiny (miestnou, regionálnou a celoštátnou). Strany, ktoré podpíšu územnú dohodu, sa zaväzujú, že budú koordinovať a zlad'ovať svoje politické programy, aby sústredili svoje činnosti a finančné zdroje na zábery a ciele stratégie Európa 2020. Územné dohody sa majú zamerať na: určenie národných a prípadne regionálnych cieľov, s využitím v prípade potreby iných ukazovateľov a cieľov než HDP; realizáciu jednej iniciatívy alebo viacerých hlavných iniciatív a identifikáciu prekážok pri plnení cieľov na vnútroštátnej úrovni.

¹⁴ Štúdia skupiny SF pre udržateľnú budúcnosť s názvom „Načo sa začať partnerstvom?“, 2011.

ministerstvá, MVO a sociálni a hospodárski partneri. Hlavným zainteresovaným stranám sa rozoslali dotazníky a zorganizovali sa dvojstranné stretnutia. V septembri 2005 sa na celoštátnom seminári zúčastnilo viac ako osemdesiat organizácií, aby analyzovali rozvojové problémy a príležitosti. Miestne samosprávy, MVO a iné organizácie občianskej spoločnosti sa zúčastnili na verejnom dialógu, ktorý zorganizoval úrad predsedu vlády v prvom štvrtroku 2006.

3.2. Vypracovanie jednoznačných pravidiel a časového plánu partnerstva hneď na začiatku

Význam jednotlivých zainteresovaných strán a ich možný prínos sa budú v jednotlivých členských štátoch výrazne odlišovať v závislosti od ich vnútorného inštitucionálneho usporiadania. Je však dôležité, aby partnerstvo bolo organizované transparentne pre všetkých partnerov a aby každý zúčastnený vedel, čo je účelom partnerstva, kto čo robí a aké výsledky sa od partnerstva očakávajú.

Preto sa dôrazne odporúča vypracovanie plánu práce s jasnými cieľmi a presným časovým postupom. Mohol by uvádzať zoznam konkrétnych nástrojov a opatrení na zapojenie partnerov do prípravy zmluvy o partnerstve a programov s podrobnými informáciami o účasti partnerov pri príprave rôznych programových dokumentov s príslušným časovým prehľadom.

Kódex správania EÚ pre partnerstvo by mohol dopĺňať nariadenie o spoločných ustanoveniach požiadavkou, aby členské štáty určili minimálne požiadavky na postup s cieľom zabezpečiť i) včasné zverejňovanie informácií pri diskusiách o strategických dokumentoch, ii) dostatočný čas pre zainteresované strany na analýzu a konzultáciu so svojimi členmi a relevantnou časťou verejnosti a poskytnutie spätnej väzby o dokumentoch, iii) kanály pre zainteresované strany na kladenie otázok alebo predkladanie návrhov a pripomienkovanie, iv) transparentnosť o spôsobe zohľadnenia ich návrhov s poskytnutím vysvetlenia prijatia alebo zamietnutia akejkoľvek pripomienky a v) rozširovanie výsledkov konzultácií. Takisto bude potrebné zohľadniť prístupnosť procesu pre osoby so zdravotným postihnutím z hľadiska fyzického prostredia a poskytovaných informácií.

3.3. Informovanie o spôsobe zapracovania partnerstva do programových dokumentov

Podľa návrhu nariadenia Komisie o spoločných ustanoveniach musí byť v zmluvách o partnerstve stanovené opatrenie prijaté na zapojenie partnerov a ich úloha v príprave zmluvy o partnerstve.

Kódex správania EÚ pre partnerstvo by mohol dopĺňať nariadenie o spoločných ustanoveniach požiadavkou, aby zmluva o partnerstve a programy podrobne uvádzali najmä i) zoznam zapojených partnerov, ich zodpovednosti a rozsah ich účasti, ii) spôsob určovania partnerov a uplatňovania zásad transparentnosti a dostupnosti, iii) opatrenie prijaté na uľahčenie širokého zapojenia a aktívnej účasti partnerov, iv) koordinačné štruktúry a postupy v rámci programu a v prípade operácií v rámci iných fondov SSR, v) spôsob využitia prostriedkov technickej pomoci na podporu partnerstva (povaha predpokladaných

podporných služieb, úroveň disponibilných zdrojov a plánované dojednania o riadení) a napokon vi) zreteľne a otvorene zdokumentované názory partnerov na realizáciu zásady partnerstva.

4. AKO ZAPOJIŤ PARTNEROV DO REALIZAČNEJ FÁZY?

4.1. Účasť v monitorovacích výboroch

Monitorovacie výbory zohrávajú kľúčovú úlohu pri realizácii programov a predstavujú prirodzené zhmotnenie partnerstva pri práci v rámci programov.

4.1.1. Zloženie monitorovacích výborov

Podľa návrhu nariadenia Komisie o spoločných ustanoveniach členov monitorovacích výborov vymenúva členský štát po dohode s riadiacim orgánom. Členský štát môže zriadiť jediný monitorovací výbor pre programy spolufinancované z fondov SSR. Monitorovacie výbory sú zložené zo zástupcov riadiaceho orgánu, sprostredkovateľských orgánov a zástupcov partnerov.

Mohlo by sa uvažovať o tom, že Kódex správania EÚ pre partnerstvo doplní nariadenie o spoločných ustanoveniach požiadavkou, aby i) výber členov monitorovacích výborov zohľadňoval partnerov, ktorí sa podieľali na príprave programu, aby sa zabezpečila dostatočná kontinuita a zodpovednosť medzi programovacou a realizačnou fázou, ii) zastúpenie jednotlivých partnerov vychádzalo z ich zodpovednosti za realizáciu programov, iii) partneri vyberali a vymenúvali svojich členov monitorovacích výborov a ďalších poradných orgánov a pracovných skupín zriadených v rámci fondov SSR, iv) monitorovacie výbory mali rodovo vyvážené a rozmanité zloženie, v) zoznam členov monitorovacích výborov a ďalších pracovných skupín bol zverejňovaný, vi) si každý vybraný partner bol vedomý svojich povinností súvisiacich so zachovávaním mlčanlivosti a s predchádzaním konfliktom záujmov na základe osobitnej odbornej prípravy a sformalizovania povinnosti podpísaním vyhlásenia.

4.1.2. Úloha a postupy monitorovacích výborov

Podľa návrhu nariadenia Komisie o spoločných ustanoveniach budú monitorovacie výbory sledovať vykonávanie programov a pokrok dosiahnutý v napĺňaní ich cieľov. Tiež musia podrobne preskúmať všetky záležitosti, ktoré ovplyvňujú výkonnosť programov. Pri akejkoľvek zmene a doplnení programov sa s nimi musí konzultovať a musia vydať stanovisko k tejto zmene a doplneniu. Môžu poskytnúť riadiacim orgánom odporúčania týkajúce sa vykonávania programov a ich hodnotení a monitorovať činnosti vykonané v nadväznosti na ne.

Pokiaľ ide o postup, každý monitorovací výbor vypracuje a prijme vlastný rokovací poriadok. Návrh nariadenia Komisie o spoločných ustanoveniach tiež uvádza, že každý člen monitorovacieho výboru bude mať hlasovacie právo s výnimkou Komisie a Európskej investičnej banky, ktoré pôsobia v poradnej funkcii. Predseda musí zabezpečiť, že všetci partneri majú príležitosť vyjadriť svoje stanovisko a že je dostatok času na diskusiu. Dôrazne sa odporúča, aby monitorovacie výbory rozhodovali na základe konsenzu.

Kódex správania EÚ pre partnerstvo by mohol doplniť nariadenie o spoločných ustanoveniach požiadavkou, aby členské štáty v rokovacom poriadku podrobne uviedli

aspoň i) lehoty pozvánok na zasadnutia a na zasielanie dokumentov, ktoré by nemali byť kratšie ako dva týždne, ii) hlasovacie práva členov, iii) postup na schvaľovanie, uverejnenie a sprístupnenie zápisníc, iv) prehľadný proces zriaďovania a činnosti pracovných skupín a v) pravidlá na uverejňovanie a sprístupnenie prípravných dokumentov predložených monitorovacím výborom.

V Nemecku (Meklenbursko – Predné Pomoransko) je monitorovací výbor fórom pre celkovú tvorbu politiky regionálneho rozvoja. Zahŕňa nielen ESF a EFRR, ale aj EPFRV, a v rozhodovaní o výberových kritériách pre projekty má skutočnú váhu. Monitorovací výbor zasadá päť alebo šesťkrát do roka a má svoj vlastný rokovací poriadok. Do participatívneho systému patria aj pracovné skupiny a ďalšie poradné orgány. O ich úlohách rozhoduje partnerstvo.¹⁵

V **Dánsku** sa rozhodnutia monitorovacieho výboru pre program rozvoja vidieka vždy prijímajú na základe konsenzu. V praxi nikdy nedôjde k hlasovaniu. Podobne, v **poľskom** programe rozvoja vidieka je široká a aktívna účasť v monitorovacom výbore, v ktorom sa podporuje otvorená diskusia počas schôdzí a písomným postupom.

V **Írsku** možno vidieť efektívnu spoluprácu v rámci monitorovacieho výboru pre program EFRH: pravidelné stretnutia, široké zastúpenie (okolo 50 členov), vrátane odvetvia rybného hospodárstva, MVO a miestnych zástupcov (os 4/Leader), aktívna účasť a veľký vplyv všetkých členov na rozhodnutia. Pred schválením programu boli do prípravy programových dokumentov (národný strategický plán a operačný program) intenzívne zapojení tí istí partneri.

4.2. Účasť na výbere projektu

Využitie odborných skúseností zainteresovaných strán vo fáze vymedzovania výziev na predloženie návrhov a hodnotenia výsledných návrhov môže byť prínosom. Účasť na procese výberu projektov zlepšuje porozumenie zainteresovaných organizácií pre fungovanie týchto procesov v praxi vrátane porozumenia kvality formulovania hodnotiacich kritérií, ich uplatňovania a miery, do akej slúžia svojmu účelu.¹⁶

Zapojenie partnerov do výberového procesu však vyvoláva otázku konfliktu záujmov. V tomto ohľade sú na účely predchádzania takýmto situáciám počas celého procesu veľmi dôležité zverejnenie a transparentnosť.

Mohlo by sa uvažovať o tom, že Kódex správania EÚ pre partnerstvo doplní nariadenie o spoločných ustanoveniach požiadavkou, aby riadiace orgány i) zapojili tam, kde to je primerané, partnerov do vymedzenia výzev na predkladanie návrhov a hodnotenia návrhov, ii) zabránili prostredníctvom presných, vopred stanovených postupov tomu, aby akákoľvek osoba, ktorá zastupuje partnerské organizácie a má priamy alebo nepriamy záujem v subjekte zúčastňujúcom sa na výzve na predkladanie návrhov, bola zapojená do procesu vypracovania výzvy na predkladanie návrhov a do hodnotenia výsledných odpovedí, iii) organizovali pravidelnú výmenu osôb zapojených do výziev na predkladanie návrhov, aby sa zabránilo prípadným konfliktom záujmov a aby sa takéto konflikty riešili a iv) zabezpečili, že každý

¹⁵ Dodatok k prieskumnému stanovisku EHSV k dokumentu „Ako posilniť účinné partnerstvá v oblasti riadenia politiky súdržnosti na roky 2007 – 2013 na základe osvedčených postupov“, CESE 967/2010.

¹⁶ Štúdia skupiny SF pre udržateľnú budúcnosť s názvom „Načo sa zaťažovať s partnerstvom?“, 2011.

vybraný partner si je vedomý svojich povinností súvisiacich so zachovávaním mlčanlivosti a s predchádzaním konfliktom záujmov na základe osobitnej odbornej prípravy a sformalizovania povinnosti podpísaním vyhlásenia.

V Českej republike sú pri operačnom programe ESF Ľudské zdroje a zamestnanosť zainteresované strany zapojené do prípravy jednotlivých grantových programov v podobe pripomienkovania alebo prediskutovania programov v odborných pracovných skupinách. Podrobný zoznam zainteresovaných strán závisí od obsahu programu. Na poskytnutie zoznamu všetkých hodnotiteľov projektov a umožnenie práce on-line bola vytvorená databáza. Hodnotitelia projektov absolvovali všeobecnú a špecifickú odbornú prípravu.¹⁷

Vo **Švédsku** sú partnerstvá štrukturálnych fondov na regionálnej úrovni zložené z regionálnych/miestnych politikov (väčšina) a širokého prierezového výberu ostatných členov. Partnerstvá zohrajú kľúčovú úlohu pri realizácii EFRR, ako aj ESF, keďže zodpovedajú za prioritizáciu žiadostí pri výbere projektov. Takto môžu uprednostniť projekty, ktoré najlepšie reagujú na plány regionálneho rozvoja a regionálne potreby. Všetkých osem partnerstiev štrukturálnych fondov vo Švédsku je postavených na konsenze a vytvárajú synergie s projektmi financovanými v rámci EFRR a ESF.

4.3. Účasť na podávaní správ

Návrhy Komisie na budúce programové obdobie ukladajú členským štátom povinnosť predkladať Komisii výročné správy o vykonávaní každého programu. Monitorovacie výbory posúdia a schvália výročné správy o vykonávaní programov pred ich predložením Komisii. V prípade EFRR, KF a ESF sa vo výročných správach o vykonávaní predložených v rokoch 2017 a 2019 takisto posúdi okrem iného zapojenie partnerov do vykonávania, monitorovania a hodnotenia operačných programov.

V návrhu nariadenia Komisie o spoločných ustanoveniach sa dodáva, že pri správach o pokroku dosiahnutom pri realizácii ich zmlúv o partnerstve predkladaných v prvom polroku rokov 2017 a 2019 treba konzultovať partnerov. Správy o pokroku budú základom preskúmania výkonu uskutočňovaného Komisiou v spolupráci s členskými štátmi s ohľadom na výkonnostný rámec stanovený v príslušnej zmluve o partnerstve a v programoch. Správy o pokroku majú tiež uvádzať informácie o úlohe partnerov pri plnení zmluvy o partnerstve a posúdiť úlohu partnerov.

Kódex správania EÚ pre partnerstvo by mohol dopĺňať nariadenie o spoločných ustanoveniach požiadavkou, aby sa riadiace orgány aktívne združovali s partnermi prostredníctvom monitorovacích výborov pri príprave výročných správ o vykonávaní programov, a požiadavkou, aby členské štáty aktívne zapájali partnerov do prípravy správy o pokroku v rokoch 2017 a 2019 a aby v týchto správach uviedli prehľad stanovísk partnerov poskytnutých počas konzultácií a spôsob, akým tieto stanoviská boli zohľadnené.

5. AKO ZAPOJIŤ PARTNEROV DO HODNOTENIA?

Zapojenie partnerov do prípravy, realizácie a hodnotení sledujúcich priebeh je dôležité, aby sa zaručila nestrannosť a získavanie poznatkov pre všetky strany zapojené do procesu.

¹⁷ Spoločenstvo praxe pre partnerstvo v ESF, príručka s názvom „Ako riadiace orgány a sprostredkovateľské orgány ESF podporujú partnerstvo“, 2011.

Podľa návrhu Komisie pre fondy SSR musí riadiaci orgán vypracovať plán hodnotenia na každý program. Plán hodnotenia prediskutuje partnerstvo v monitorovacích výboroch pre EFRR, KF, ESF a Európsky fond pre námorné otázky a rybné hospodárstvo. V prípade EPFRV sa hodnotiaci plán, pre ktorý Komisia určí minimálne požiadavky, predkladá ako súčasť každého programu rozvoja vidieka, a bude teda prerokovaný partnermi v súvislosti s prípravou programov.

Partnerstvo musí prostredníctvom monitorovacích výborov pravidelne prehodnocovať pokrok pri plnení plánu hodnotenia. Partneri dostanú všetky hodnotenia jednotlivých programov a budú informovaní o ďalšom postupe v nadväznosti na závery hodnotenia pre EFRR, KF, ESF a Európsky fond pre námorné otázky a rybné hospodárstvo. Monitorovacie výbory zodpovedné za programy EPFRV budú skúmať aktivity a výstupy týkajúce sa plánu hodnotenia programu.

Pri ESF, EFRR a Kohéznom fonde musia riadiace orgány predložiť Komisii pre každý program do 31. decembra 2020 správu sumarizujúcu zistenia hodnotení vykonaných počas programového obdobia.

Mohlo by sa uvažovať o tom, že Kódex správania EÚ pre partnerstvo doplní nariadenie o spoločných ustanoveniach požiadavkou, aby riadiace orgány zapájali partnerov do procesu hodnotenia prostredníctvom monitorovacích výborov od vypracovania zadania až po dokončenie hodnotenia. Od členských štátov by sa tiež mohlo žiadať, aby hodnotili výkon a účinnosť zásady partnerstva počas programového obdobia naprieč celým spektrom fondov a programov. A napokon by bolo možné žiadať od riadiacich orgánov programov EFRR, ESF a Kohézneho fondu, aby s partnermi konzultovali správy sumarizujúce zistenia hodnotení vykonaných počas programového obdobia.

V Spojenom kráľovstve raz ročne zasadá hodnotiaci podvýbor monitorovacieho výboru programu ESF pre Anglicko. Sú v ňom členovia vymenovaní monitorovacím výborom programu ESF. Členovia hodnotiaceho podvýboru sú v duchu partnerstva konzultovaní k stratégii hodnotenia operačného programu a aktívne zapájaní do diskusie o kľúčových otázkach týkajúcich sa všetkých fáz hodnotenia projektov a poskytovania spätnej väzby o nich. Hodnotiaci podvýbor môže navrhnúť svojich zástupcov do riadiacich skupín pre rôzne hodnotenia.

V Portugalsku uskutočňujú nezávislí hodnotitelia národného strategického referenčného rámca s partnermi pohovor. Partneri v monitorovacích výboroch majú tiež možnosť vyjadriť svoj názor na hodnotiace správy, keďže o týchto sa diskutuje na zasadnutiach výborov. Okrem toho rôzni partneri prispeli podstatnou mierou k akčnému plánu, ktorý musel byť vypracovaný na vykonanie odporúčaní uvedených v hodnotiacich správach.

6. POMOC PARTNEROM

Účinné vykonávanie zásady partnerstva je o posilnení všetkých partnerov, najmä tých s obmedzenými ľudskými zdrojmi.

Pre niektoré zainteresované strany je náročné pracovať v partnerstve, pretože nemajú

vedomosti alebo zdroje potrebné na aktívnejšiu účasť. Platí to pre malé subjekty, ktoré potrebujú vyškoliť svojich manažérov a pracovníkov, alebo organizácie aktívne v oblasti novovznikajúceho alebo prierezového problému, ktorý ešte nie je zahrnutý do hlavného politického programu. Priebežné budovanie kapacít partnerov je preto rozhodujúce.

Mohlo by sa uvažovať o tom, že Kódex správania EÚ pre partnerstvo doplní nariadenie o spoločných ustanoveniach požiadavkou, aby členské štáty a riadiace orgány využili časť svojej technickej pomoci v súčasnom a ďalšom programovom období na zabezpečenie kapacity partnerov, najmä malých miestnych orgánov, hospodárskych a sociálnych partnerov a MVO, potrebnej na účasť na príprave, realizácii, monitorovaní a hodnotení zmluvy o partnerstve a programov. Táto podpora môže mať podobu špecializovaných seminárov, školení, koordinácie a sieťových štruktúr alebo príspevkov na náklady partnerov vynaložené na účasť na rokovaníach týkajúcich sa prípravy, realizácie, monitorovania a hodnotenia programov. Na podporovanie aktívneho vytvárania partnerstva sa odporúčajú spoločné školenia medzi partnermi z verejného a súkromného sektora. Osobitne sa odporúča zvyšovanie povedomia jednotlivých partnerov o uplatňovaní zásady riadneho finančného hospodárenia.

V južnom Taliansku sa zriadila podporná štruktúra financovaná z technickej pomoci na zlepšenie zapojenia hospodárskych a sociálnych partnerov do regionálnych a odvetvových programov.¹⁸ V južnom Taliansku hospodárski a sociálni partneri tiež vytvorili a riadili v období rokov 2000 až 2006 veľmi úspešný projekt technickej pomoci, ktorý bol financovaný z EFRR a zameriaval sa na zlepšenie ich vedomostí o rozvojových programoch a na posilnenie ich schopnosti zúčastňovať sa na programoch. Tento projekt predstavuje osvedčený postup, či už z hľadiska jeho riadenia, alebo dosiahnutých výsledkov. Pokračuje sa v ňom v súčasnom období.

Na **Slovensku** v rámci operačného programu Zdravie financovaného z EFRR požiadal riadiaci orgán členov monitorovacieho výboru vyplniť dotazník o fungovaní monitorovacieho výboru a vykonávaní operačného programu. Výsledkom tejto konzultácie bola zmena pravidiel oprávnenosti na technickú pomoc tak, aby sa všetci členovia monitorovacieho výboru mohli zúčastňovať na vzdelávacích aktivitách v oblasti zdravotnej starostlivosti a štrukturálnych fondov EÚ.

¹⁸ Spoločenstvo praxe pre partnerstvo v ESF, príručka s názvom „Ako riadiace orgány a sprostredkovateľské orgány ESF podporujú partnerstvo“, 2011.

7. STÁLA VÝMENA OSVEDČENÝCH POSTUPOV

Tematicky zastrešujúce organizácie a mimovládne organizácie, sociálni a hospodárski partneri, siete a združenia zastupujúce miestne, mestské a regionálne orgány verejnej správy, ktorí všetci pracujú na úrovni EÚ v oblasti politiky súdržnosti, sa v súčasnosti zúčastňujú na zasadnutiach štruktúrovaného dialógu organizovaných Komisiou na prerokovanie čerpania fondov SSR. To by mohlo tvoriť základ budúcich formálnych stretnutí organizovaných po roku 2013 podľa článku 5 ods. 4.

Okrem toho sa vo výbore pre koordináciu fondov (COCOF), výbore Európskeho sociálneho fondu, výbore pre rozvoj vidieka a výbore Európskeho fondu pre námorné otázky a rybné hospodárstvo bude podporovať pravidelná výmena skúseností a osvedčených postupov. Na výmenu osvedčených postupov pri zviditeľňovaní politiky súdržnosti, najmä prostredníctvom ľahšieho prístupu k informáciám (zverejnenie zoznamu operácií a príjemcov, opisov operácií a lepšie funkcie vyhľadávania), budú využité celoeurópske siete informačných a komunikačných pracovníkov (INFORM pre EFRR a KF; INIO pre ESF) . V prípade EPFRV sa budú európska sieť pre rozvoj vidieka a národná vidiecka sieť zriadená v každom členskom štáte okrem iného usilovať zvýšiť zapojenie zainteresovaných strán do realizácie rozvoja vidieka.

Na uľahčenie partnerstiev na konkrétne témy je potrebné podporovať výmeny názorov a spoluprácu v rámci existujúcich tematických sietí, ako sú Európska sieť orgánov životného prostredia a riadiacich orgánov pre politiku súdržnosti (ENEA-MA) a európskych a vnútroštátnych sietí na rozvoj vidieka.

Zainteresované riadiace orgány budú tiež vedené k vytvoreniu Spoločenstva praxe pre spoločné partnerstvo piatich fondov modelované na základe súčasného Spoločenstva praxe pre partnerstvo financovaného z ESF.

Spoločenstvo praxe pre partnerstvo financované z ESF bolo sieťou riadiacich orgánov a sprostredkovateľských orgánov ESF z deviatich členských štátov. Počas troch rokov (2008 –2011) si Spoločenstvo praxe intenzívne vymieňalo poučenia o rôznych spôsoboch vykonávania partnerstva pomocou metódy posudzovania „kritickým priateľom“. Sieť je zameraná na partnerstvá prijaté vnútroštátnymi a regionálnymi operačnými programami členských štátov a regiónov. Členovia Spoločenstva praxe si vymieňali informácie o svojom spôsobe vykonávania partnerstiev s dôrazom na riadiace procesy a činnosti a oboznamovali sa s nimi. Rozpočet Spoločenstva praxe bol spolufinancovaný z technickej pomoci z iniciatívy Komisie. Sieť vypracovala viacero kľúčových správ o poučeniach, prevádzkovala internetový portál vrátane databázy o skúsenostiach z partnerstva a začiatkom roka 2012 vydala príručku na oboznámenie sa s partnerstvom (*Partnership Learning Manual*).

Európska sieť orgánov životného prostredia pre politiku súdržnosti (ENEA) bola založená v septembri 2004 na pomoc zapracovania politiky životného prostredia a politiky udržateľného rozvoja do operačných programov kohéznej politiky členských štátov EÚ a kandidátskych krajín. V roku 2010 bolo členstvo rozšírené o riadiace orgány programov politiky súdržnosti. Úlohou ENEA-MA je posilnenie výmeny skúseností a identifikácia osvedčených postupov medzi relevantnými orgánmi životného prostredia a podpora národných sietí orgánov životného prostredia, ktoré pracujú so štrukturálnymi fondmi

a Kohéznym fondom, všade, kde to je možné. V tejto súvislosti viaceré členské štáty, ako napríklad Španielsko, Poľsko, Grécko, Taliansko alebo Nemecko, zriadili takéto siete na vnútroštátnej úrovni. Environmentálne MVO sú členmi ENEA-MA a aktívne sa zúčastňujú na jej zasadnutiach.

Zoznam literatúry

- Biela kniha Európskej komisie o európskom riadení (KOM(2001) 428 v konečnom znení)
- Uznesenie Európskeho parlamentu o dobrej správe vecí verejných so zreteľom na regionálnu politiku EÚ: postupy pomoci a kontroly zo strany Európskej komisie, P7_TA (2010) 0468
- Uznesenie Európskeho parlamentu o riadení a partnerstve na národnej a regionálnej úrovni a o základe pre projekty v oblasti regionálnej politiky, P6_TA (2008) 0492
- Prieskumné stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru k dokumentu Ako posilniť účinné partnerstvá v oblasti riadenia politiky súdržnosti na roky 2007 – 2013 na základe osvedčených postupov. CESE 967/2010
- Biela kniha Výboru regiónov o viacúrovňovom riadení, CdR č. 89/2009 v konečnom znení
- Diskusný dokument Európskej komisie (GR REGIO) s názvom Partnerstvo v programovom období 2000 – 2006: analýza uplatňovania zásady partnerstva, november 2005
- Fórum OECD LEED pre partnerstvo a riadenie na miestnej úrovni, Úspešné partnerstvá – príručka, január 2006
- Ad hoc pracovná skupina členských štátov pre partnerstvo, Zásada partnerstva v nových programoch ESF (2007 – 2013), jún 2006
- Fórum OECD LEED pre partnerstvo a riadenie na miestnej úrovni, Vyhlásenie Viedenskej akčnej skupiny k partnerstvám, február 2010
- Spoločenstvo praxe pre partnerstvo v ESF, príručka Ako riadiace orgány a sprostredkovateľské orgány ESF podporujú partnerstvo, 2011.
- Štúdia skupiny SF pre udržateľnú budúcnosť s názvom Načo sa zaťažovať s partnerstvom?, 2011
- Interná analýza uskutočnená útvarmi Komisie (napr. priebežné hodnotenie EFRH)